gemeente tytsjerksteradiel

ons kenmerk	:	S2021-16343
dossier	:	Z2021-02851
behandeld door	:	Jeen Jager
telefoonnummer	:	14 0511
onderwerp	:	**Monitoring minimaregelingen 2020 gemeente Tytsjerksteradiel**

Ontwikkelingen bijzondere bijstand en minimaregelingen 2020 en voorgaande jaren Gemeente Tytsjerksteradiel

Juni 2021

Team Ontwikkeling en Advies Sociaal

Inhoudsopgave

Samenvatting 3
1. Inleiding 5
2. Bijzondere bijstand 7
3. Individuele inkomenstoeslag 9
4. Maatschappelijke Participatie 9
4.1 Bijdrage voor maatschappelijke participatie vanuit de gemeente 9
4.2 Kindpakket: bijdrage voor maatschappelijke participatie vanuit Leergeld, jeugdsportfonds en jeugdcultuurfonds. 10
5. Collectieve Ziektekostenverzekering AV Frieso 12

Samenvatting

Het minimabeleid van de gemeente Tytsjerksteradiel bestaat uit diverse regelingen. Bij de vaststelling van het Beleidskader Sociaal Domein in april 2019, is besloten tot gewijzigd beleid op de regelingen “maatschappelijke participatie” en “collectieve ziektekostenverzekering” per 2020. Zo werden de tegemoetkomingen voor maatschappelijke participatie voortaan op aanvraag verstrekt en werd de toegangsgrens vastgesteld op 110% van het sociaal minimum. De toelatingsgrens voor de collectieve ziektekostenverzekering werd eveneens vastgesteld op 110% van het sociaal minimum, terwijl de gemeentelijke tegemoetkoming in de premie werd verlaagd naar € 10 per verzekerde per maand. Deze wijzigingen zijn vertaald in de bijbehorende verordening en beleidsregels.
Aan de wijzigingen in het beleid werden door de raad als opdracht een bezuinigingstaakstelling van in totaal € 123.000 (Regeling maatschappelijke participatieregeling € 40.000 en Regeling collectieve ziektekostenverzekering € 83.000) verbonden. Deze opdracht is gerealiseerd. In de jaarstukken is dit als volgt verwoord:

(x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
gepland	123	123	123	123
gerealiseerd	123	123	123	123
nog te realiseren	-	-	-	-
status	[gerealiseerd]	[gerealiseerd]	[gerealiseerd]	[gerealiseerd]

Na afloop van het jaar maken wij in deze notitie de balans op van het gebruik van de regelingen t.o.v. eerdere jaren. Hiermee geven wij inzicht in de het huidige gebruik en de consequenties van de wijzigingen in beleid.
In onderstaand overzicht zijn de kosten van de verschillende regelingen uiteengezet.

Totaal kosten per regeling en per jaar

Regeling	2018	2019	2020
Bijzondere bijstand	€ 627.429	€ 580.044	€ 569.036
Collectieve ziektekostenverzekering	€ 232.010	€ 232.564	€ 171.057
Individuele inkomenstoeslag	€ 96.216	€ 109.946	€ 104.904
Kindpakket (Leergeld, Jeugdsportfonds, Jeugdcultuurfonds)	€ 104.780	€ 112.585	€ 76.945
Maatschappelijke participatie	€ 146.177	€ 128.613	€ 6.105
Total	**€ 1.206.612**	**€ 1.163.752**	**€ 928.047**

De conclusies die wij uit deze cijfers en nadere analyse kunnen trekken:

- Ondanks de corona-crisis zijn de verstrekkingen in het kader van de Bijzondere bijstand in 2020 vrijwel constant gebleven. De totale kosten en het aantal verstrekkingen in 2020 zijn vergelijkbaar met 2019.
- Het beroep op de individuele inkomenstoeslag is licht gedaald.
- De kosten en het gebruik van regelingen in het kader van de maatschappelijke participatie zijn sterk afgenomen.
  Dit heeft enerzijds te maken met het feit dat de kosten voor maatschappelijke participatie door kinderen vanaf 2020 via het kindpakket worden vergoed en anderzijds de vergoeding voor maatschappelijke participatie door volwassenen niet langer ambtshalve verstrekt wordt. Inwoners moeten daadwerkelijk de kosten maken en hiervoor vergoeding aanvragen. Navraag leert dat inwoners deze kosten vaak niet maken om verschillende redenen, corona speelt daarin mee. Ook gaf een aantal inwoners aan het vergeten te zijn of niet (meer) op de hoogte te zijn.
- De verstrekkingen aan kinderen en de kosten via het kindpakket zijn in totaal afgenomen. Nadere analyse laat zien dat dit met name komt door verminderde uitgaven vanuit Leergeld aan schoolkampen/-reisjes. Dit is het directe gevolg van de coronamaatregelen.

- De afname van het aantal verzekerden in het kader van de Collectieve Ziektekostenverzekering AV Frieso als gevolg van het verlagen van de toegangsgrens is beperkt gebleven. Ook kan de verlaging van de tegemoetkoming in de premie het effect hebben gehad dat een ander verzekeringspakket financieel aantrekkelijker was voor een verzekerde.
- Het signaal op basis van een steekproef dat enkele inwoners waren vergeten om aan te vragen danwel niet (meer) op de hoogte waren is aanleiding om in de komende jaren herhaaldelijk gedurende het jaar inwoners proactief te informeren over de regelingen voor minima en hierbij ook de gebiedsteams en de ketenpartners v.w.b. armoedebestrijding, zoals Kearn, de Voedselbank en de Cliëntenraad Werk en Inkomen in te schakelen. Dit is aanvullend op de huidige informatievoorziening via de website, de minimagids en incidentele publicaties op de infopagina.

1. Inleiding

In 2019 is het Beleidskader Sociaal Domein vastgesteld. Onderdeel van dit beleidskader waren ombuigingen op de Maatschappelijke Participatieregeling en de Collectieve Ziektekostenverzekering AV Frieso, die per 2020 zijn doorgevoerd. Nu het jaar 2020 financieel-technisch is afgesloten en cijfers definitief zijn, kunnen wij de stand van zaken beschrijven m.b.t. het gebruik van de bijzondere bijstand en de minimaregelingen. Tevens is af te leiden welk effect de ombuigingen per 2020 hebben gehad op het gebruik.

Over welke regelingen gaat het?
De gemeente Tytsjerksteradiel kent in het kader van het Armoedebeleid de volgende minimaregelingen:

a) *Bijzondere bijstand*
   Een individuele uitkering voor bijzondere kosten, die niet uit het eigen inkomen kunnen worden betaald. Hieronder valt ook de individuele studietoeslag.

b) *Individuele Inkomenstoeslag*
   Een toeslag voor inwoners die langdurig (3 jaar) een laag inkomen (tot 110% sociaal minimum) hebben gehad.

c) *Maatschappelijke Participatieregeling*
   Verschillende voorzieningen om maatschappelijke participatie door inwoners met een laag inkomen (tot 110% sociaal minimum) te bevorderen, bestaande uit:
   1. de vergoeding van participatiekosten aan inwoners van 18 jaar en ouder (en hun eventuele kinderen van 0 tot en met 3 jaar);
   2. de verstrekkingen aan kinderen van 4 tot 18 jaar via de fondsen Leergeld, Jeugdfonds Sport en Jeugdfonds Cultuur, tot 2021 bekend onder de naam Kindpakket (thans Sam& voor alle kinderen). De fondsen hanteren een toegangsgrens van 120% sociaal minimum.

d) *Collectieve Ziektekostenverzekering AV Frieso*
   Een zorgverzekering voor inwoners met een laag inkomen (tot 110% sociaal minimum) en een hoge zorgvraag.

In deze notitie besteden wij aandacht aan de cijfermatige ontwikkelingen van de diverse regelingen. De kwijtschelding van gemeentebelastingen valt onder ons beleid in het kader van heffingen.

Wat is er per 2020 gewijzigd?
Ten aanzien van de Maatschappelijke Participatieregeling is met ingang van 2020 de toegangsgrens voor personen van 18 jaar en ouder verlaagd van 120% naar 110% sociaal minimum. Tevens is de automatische ambtshalve toekenning aan de doelgroep afgeschaft, waardoor een voorziening moet worden aangevraagd. Voorts zijn de voorzieningen aan kinderen van 4 tot 18 jaar met ingang van 2020 volledig ondergebracht binnen het Kindpakket, waardoor afzonderlijke gemeentelijke verstrekkingen aan deze doelgroep konden vervallen.

De Collectieve Ziektekostenverzekering AV Frieso is gewijzigd in die zin dat de toegangsgrens is verlaagd van 130% naar 110% sociaal minimum, terwijl tevens de gemeentelijke bijdrage

in de premie werd verlaagd van € 15,80 naar € 10 per verzekerde per maand.

2. Bijzondere bijstand

Onderstaand een overzicht van het aantal cliënten dat (minimaal eenmaal) bijzondere bijstand heeft ontvangen in de kalenderjaren 2018, 2019 en 2020. Het aantal is in 2020 licht afgenomen t.o.v. 2019.

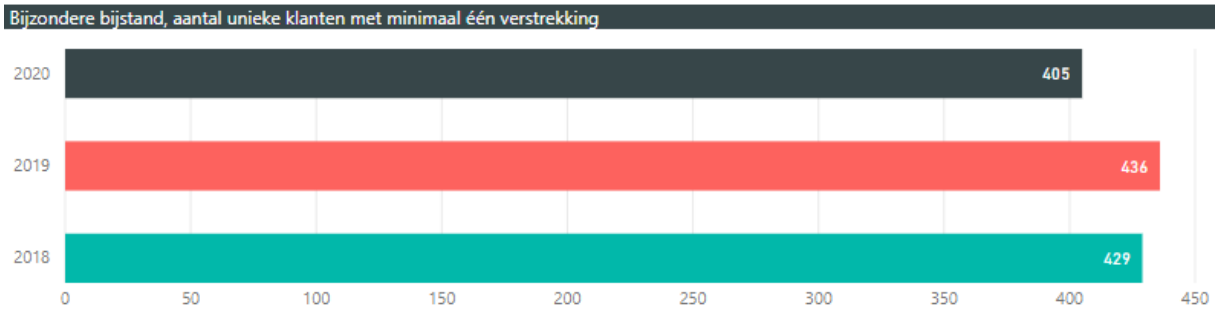

Uitgesplitst naar een aantal in het oog springende kostensoorten geeft het volgende beeld:

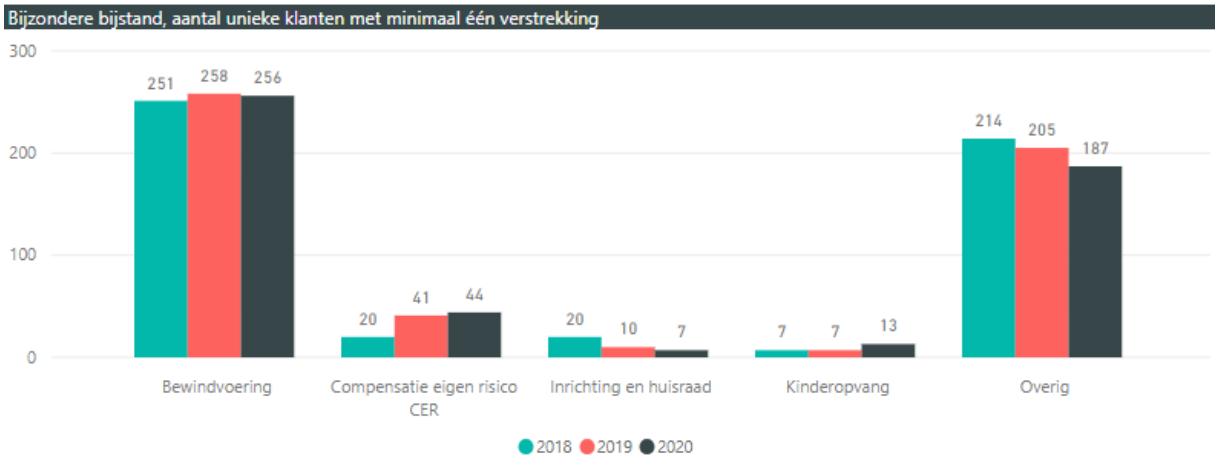

We zien niet een toename van het gebruik van de regelingen als gevolg van corona. Integendeel, zowel in aantallen verstrekkingen als in de uitsplitsing naar een aantal kostensoorten is gemiddeld genomen sprake van een lichte daling ten opzichte van de voorgaande jaren.
Binnen de verstrekkingen bijzondere bijstand valt wel op dat de kosten van (door de rechtbank uitgesproken) bewindvoering onverminderd hoog blijven (€ 344.500 in 2020, € 363.168 in 2019). Dit betekent dat de kosten van bewindvoering meer dan de helft van de uitgaven uitmaken. In het kader van de verdere doorontwikkeling van het beleid rondom schulddienstverlening heeft dit aandacht en wordt gezocht naar oplossingen. Onze invloed is bij een deel van de kosten beperkt omdat in die gevallen de rechtbank de bewindvoering uitspreekt.

Het totaalbedrag dat aan bijzondere bijstand is uitbetaald voor de jaren 2018, 2019 en 2020 is als volgt:

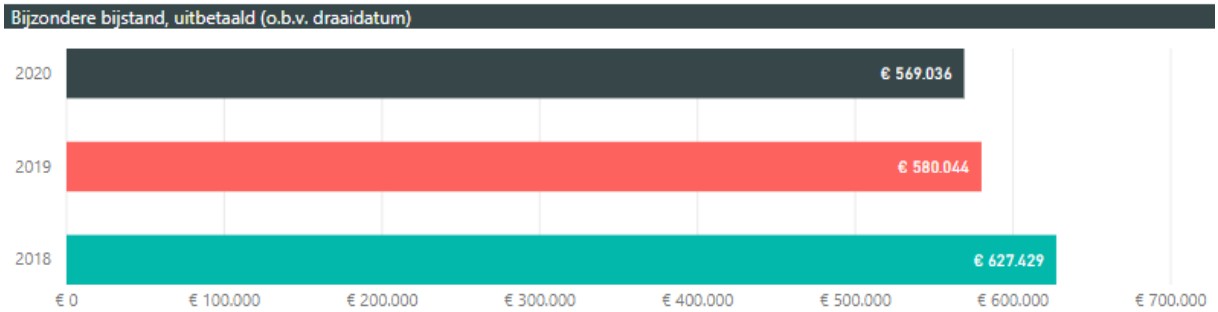

Wij zien een zeer lichte afname in kosten in 2020 t.o.v. 2019. Net als bij de bijstandsuitkeringen zien wij ook in de bijzondere bijstand, ondanks de maatregelen van corona, geen toename in aantallen/kosten.

3. Individuele inkomenstoeslag

Het aantal inwoners dat de individuele inkomenstoeslag heeft ontvangen in 2018, 2019 en 2020 is onderstaande weergegeven.

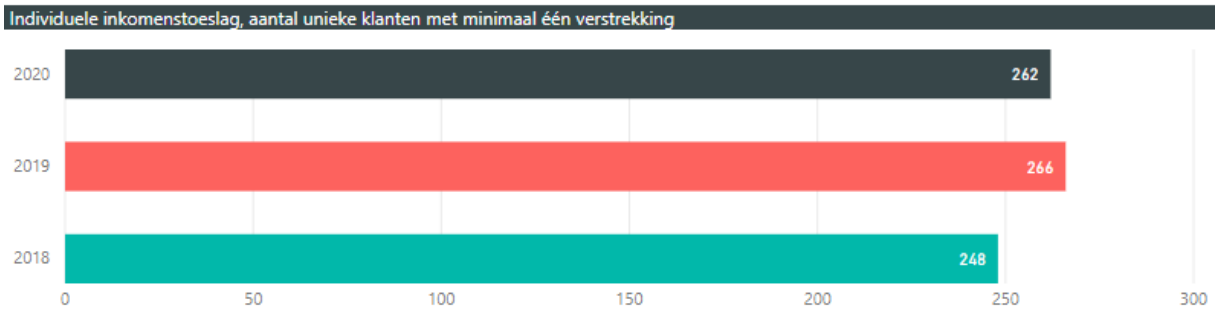

Het aantal is over deze 3 jaren vrij stabiel. Het gaat om inwoners die langdurig (meer dan 3 jaar) op een laag inkomen zitten.
Onderstaand de kosten voor de afgelopen 3 jaren.

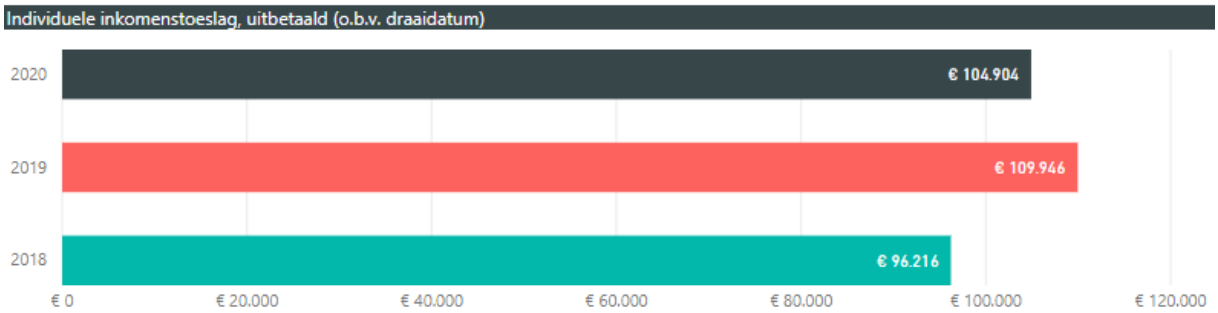

Logischerwijs zijn de kosten net als het aantal inwoners dat de vergoeding heeft ontvangen vrij stabiel.

4. Maatschappelijke Participatie

Zoals in de inleiding vermeld valt de maatschappelijke participatie uiteen in 2 onderdelen:

- De bijdrage voor maatschappelijke participatie door de gemeente, per 2020 enkel nog voor personen van 18 jaar en ouder (+ hun eventuele kinderen van 0 t/m 3 jaar);
- De bijdrage vanuit het Kindpakket voor sport, cultuur en leermiddelen voor kinderen van 4 tot 18 jaar.

4.1 Bijdrage voor maatschappelijke participatie vanuit de gemeente

Vóór 2020 werd ambtshalve een bijdrage verstrekt voor maatschappelijke participatie voor alle leeftijden. Vanaf 2020 is er dus een grote verandering gekomen, dit is terug te zien in de cijfers. Het aantal inwoners dat een tegemoetkoming uit de Maatschappelijke Participatieregeling heeft gekregen voor de jaren 2018, 2019 en 2020 is als volgt:

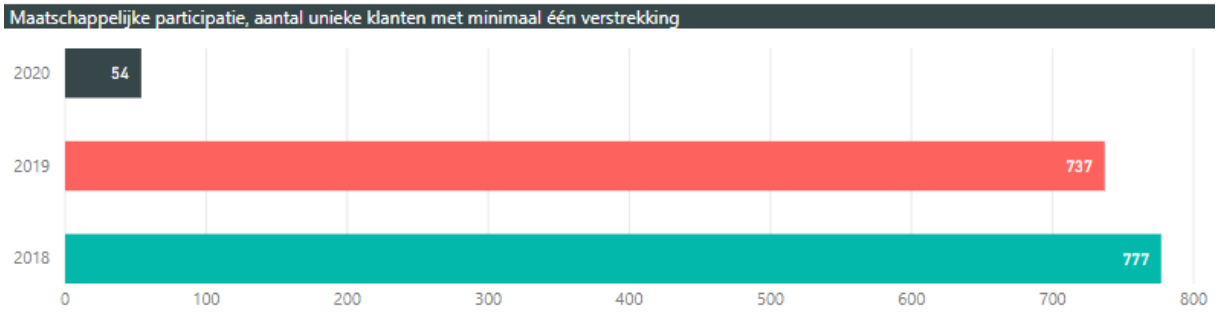

De uitgaven in het kader van de Maatschappelijke Participatieregeling zijn net als in bovenstaande grafiek te zien is ook sterk afgenomen in 2020.

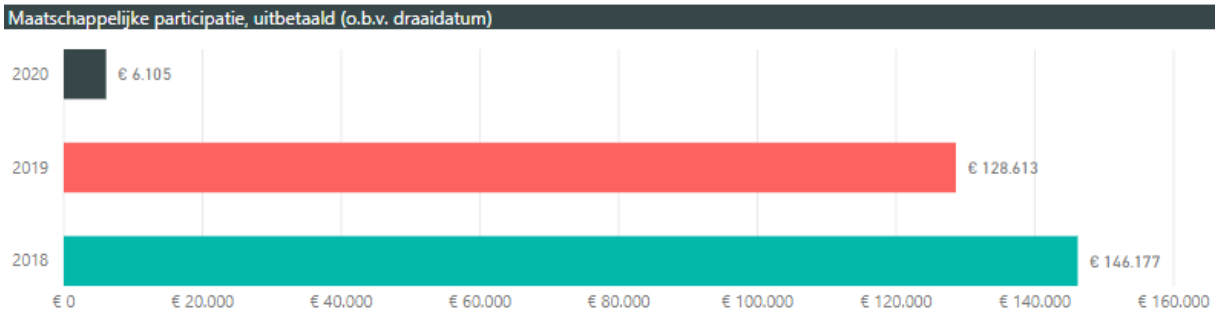

Onderstaand zijn de verstrekkingen uitgesplitst naar leeftijdsgroep.

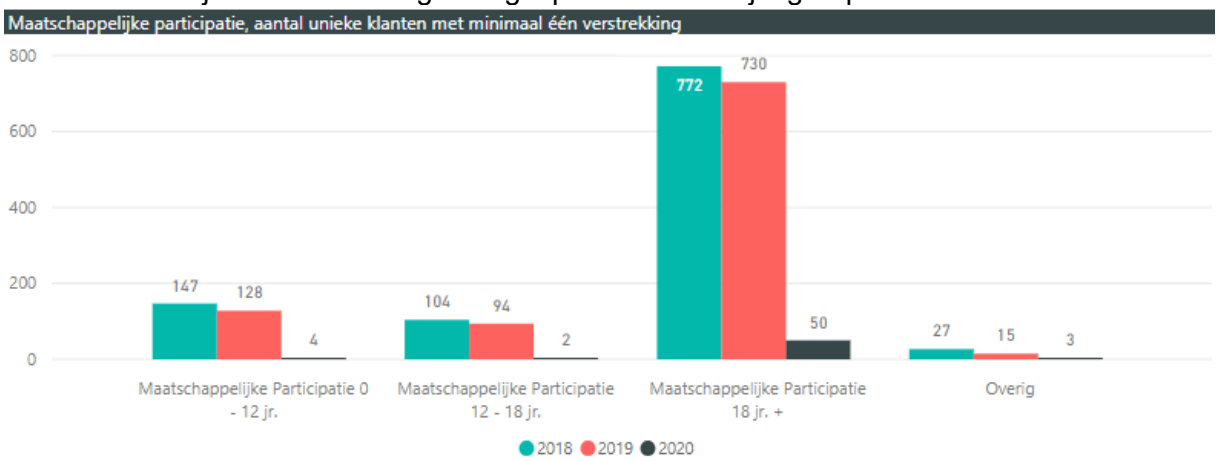

Het is bij het interpreteren van deze cijfers belangrijk om een onderscheid te maken tussen de maatschappelijke participatie door kinderen en door volwassenen.
Bij de afname van kosten en aantallen van maatschappelijke participatie geldt dat de vergoedingen voor sport, cultuur en leermiddelen voor kinderen van 4 tot 18 jaar via het kindpakket doelgericht worden vergoed. De gemeentelijke regeling, die tot 2021 ambtshalve werd verstrekt, is voor deze doelgroep niet meer noodzakelijk.
De afname van aantallen en kosten van de bijdragen voor maatschappelijke participatie door volwassenen was verwacht. Wanneer een gemeente stopt met ambtshalve verstrekkingen en over gaat op het vergoeden van de daadwerkelijke kosten op basis van een aanvraag en de toegangsgrens naar beneden aanpast vinden er minder verstrekkingen plaats. Echter, op basis van de nieuwe criteria hadden meer inwoners een beroep op deze regeling kunnen doen.
Om meer zicht te krijgen op het niet-gebruik van de regeling zijn een 20-tal inwoners bevraagd. Uit de steekproef blijkt dat een deel van de doelgroep dergelijke kosten niet maakt, bij een enkeling komt dit mede door corona. Daarnaast komt naar voren dat de bekendheid van de regeling en de wijze van aanvragen, ondanks alle communicatie-inspanningen, niet overal even groot is. Dit signaal nemen wij ter harte door in komende jaren herhaaldelijk (vaker in het jaar) en via meerdere kanalen (bijvoorbeeld door aanvullend een email te sturen, de minimagids digitaal te verstrekken, via sociale media, via (nieuws)brieven of bij verschillende contactmomenten) mensen te wijzen op de mogelijkheden van ons minimabeleid en de wijze van aanvragen nog eenvoudiger en sneller te maken.

4.2 Kindpakket: bijdrage voor maatschappelijke participatie vanuit Leergeld, jeugdsportfonds en jeugdcultuurfonds.

Hieronder ziet u de cijfers van de verstrekkingen vanuit het Kindpakket (Leergeld, Jeugdfonds Sport & Jeugdfonds Cultuur).

Om Leergeld nog beter in de gelegenheid te stellen om kinderen van 4 – 18 jaar nog meer maatschappelijk te kunnen laten participeren werd het budget aan Leergeld met ingang van 2020 structureel verhoogd van (gemiddeld) € 22.000 naar € 60.000 per jaar.

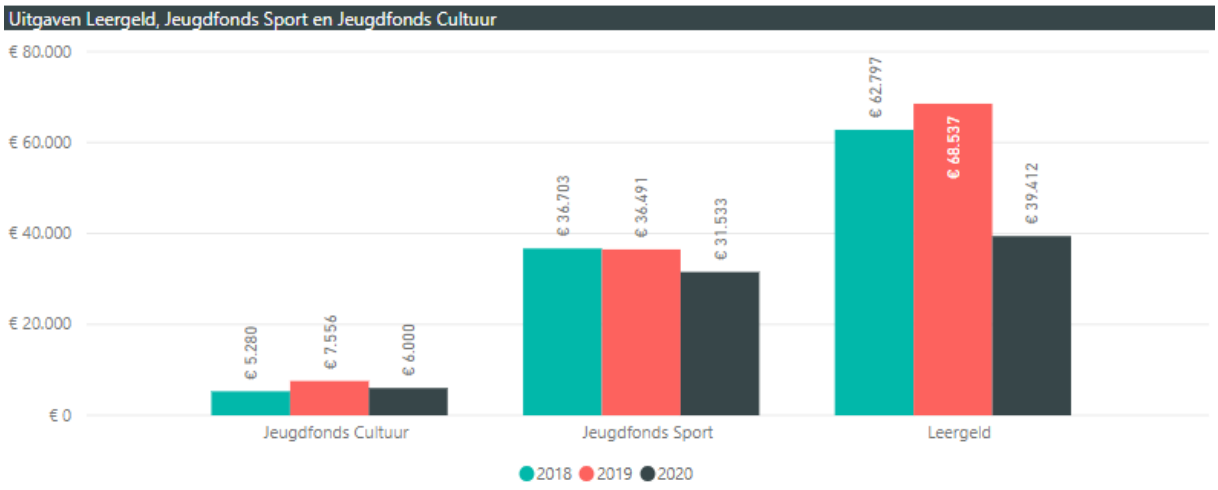

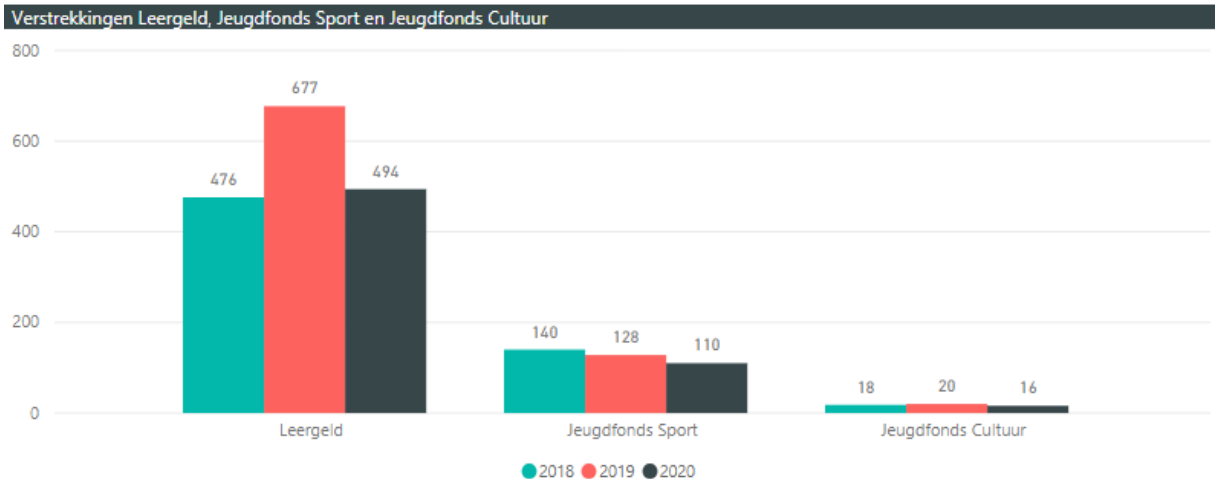

Het *Jeugdfonds Cultuur* heeft in totaal in 2020 16 verstrekkingen gedaan. Hiermee is een bedrag van € 6000 gemoeid. Ten opzichte van de voorgaande jaren is dit een kleine daling.

Het *Jeugdfonds Sport* heeft in totaal in 2020 110 verstrekkingen gedaan. Hiermee is een bedrag van € 31.533 gemoeid. Ook hier is sprake van een kleine daling. Hierin speelt het effect van corona op de mogelijkheden tot binnen- en buitensport een rol.

Leergeld heeft in totaal 494 verstrekkingen gedaan. Met het aantal verstrekkingen was een totaalbedrag van € 39.412 gemoeid. Ook hier laat 2020 een daling ten opzichte van voorgaande jaren zien. Deze daling is verhoudingsgewijs groter dan bij de Jeugdfondsen. Deze lagere deelnamegraad in 2020 ten opzichte van 2019 heeft volgens de voorzitter van Leergeld Leeuwarden een direct verband met corona. Het meest opvallend hierin is het nagenoeg geheel vervallen van de schoolreisjes. Nadere analyse laat zien dat dit het verschil voor het grootste deel verklaart.

5. Collectieve Ziektekostenverzekering AV Frieso

Het aantal verzekerden in de jaren 2018, 2019 en 2020 is onderstaand weergegeven.

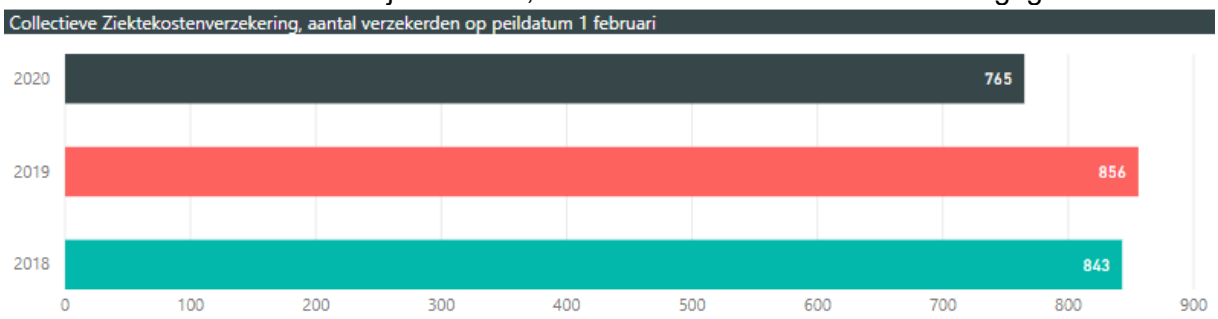

De daling van het aantal verzekerden van 18 jaar en ouder in 2020 ten opzichte van 2019 van 629 naar 558 (-71) moet voor een deel worden toegeschreven aan de verlaging van de toegangsgrens. Een andere oorzaak van de lagere deelname is waarschijnlijk de daling van het aantal uitkeringen in 2020 (van 604 naar 588).

De kosten voor de gemeente van de Collectieve Ziektekostenverzekering AV Frieso worden bepaald door de volgende twee componenten:
- Een gemeentelijke bijdrage in de premie (aanvankelijk € 15,80 per verzekerde per maand, vanaf 2020 verlaagd naar € 10)
- Een gemeentelijke bijdrage aan de Friesland Zorgverzekeraar ter bekostiging van een extra pakket aan vergoedingen binnen de aanvullende verzekering (€ 16,50 per verzekerde per maand bij een AV Frieso Compleet, € 4,50 bij een AV Frieso Compact), het zogenaamde Gemeentepakket.

De kosten van de gemeentelijke bijdrage in de premie en het gemeentepakket waren in 2018 respectievelijk € 117.173 en € 114.837 (totaal € 232.010)
De kosten bedroegen in 2019 respectievelijk € 116.075 en € 116.489 (totaal € 232.564).

De kosten bedroegen in 2020 respectievelijk € 65.950 en € 105.107 (totaal € 171.057).